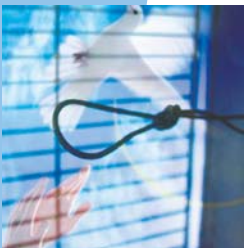

قوه قضائیه

۲۰۱

تسهیل‌رسانی حقوق محظوظ

معاونت آموزش قوه قضائیه

عفو یا قصاص قتل

جهت استفاده در دفتر ارشاد و مشاورت قضایی

وشرایعی حل اختلاف

۱۳۸۷

شهر و میدان کرمانی؛

جایب است بدانید که امکان دسترسی به مطالب حقوقی در کلیه زمینه‌های مدنی، کیفری، خانوادگی و امور حسبی در سایت اینترنتی معاونت آموزش به نشانی زیر می‌باشد:

www.law-training.ir

عناوین پرونده‌های چاپ شده

۱۷۹- سوالاتی چند درباره مستندات دین

۱۸۰- برسرشیا و پاسخها در مورد طلاق (مفهوم، ماهیت حقوقی و سابقه تقنینی)

۱۸۱- جنون مرد و زن بعد از عقد

۱۸۲- حجات طفل پس از فوت پدر

۱۸۳- داورى در طلاق

۱۸۴- حقوق بائى زن در نکاح دائم مقطوع

۱۸۵- تاثیر وصایت‌شاهی قبل و بعد از صدور حکم قطعی در خصوص صدور چکهای بلاصصل

۱۸۶- ابطال عقدا ازواج موقت

۱۸۷- سقط جنین

۱۸۸- گواهی عدم امکان سازش و مدت اعتبار آن

۱۸۹- اقسام طلاق

۱۹۰- شیوه‌های جلوگیری از فرار مجرم

۱۹۱- مجازات صدور چک بلاصصل یا توجه به مبلغ چک و مجازات صدور چک با علم به

مسئود بودن حساب

۱۹۲- قانون و تقنینیه بودک

آیا می‌دانید که:

دیه مالی است که به منظور جبران خسارت جانی و بدنی تقنین شده است.

آدرس: تهران - خیابان حافظ شمالی - روبروی دانشگاه اسیر کبیر

ساختمان شماره ۳ - قوه قضائیه - معاونت آموزش قوه قضائیه

معاونت آموزش قوه قضائیه

شناخته شوند یا به آنها دسترسی نباشد برای مثال ورثه او در افغانستان باشند و در منطقه ای زندگی کنند که دسترسی به وی ممکن نباشد و ... ولی دم مقتول مقام معظم رهبری یعنی ولی امر مسلمین است و رئیس قوه قضائیه با استیذان از ولی امر و تفویض اختیار به دادستانها نسبت به تعقیب مجرم و تقاضای قصاص یا دیه اقدام می‌کند.

پرسش: آیا اگر مقتول قبل از فوت، قاتل را ببخشد اثری دارد؟ پاسخ: اگر مقتول قبل از مرگ، اعلام گذشت کند و قاتل را از قصاص عفو نماید حق قصاص از ورثه او ساقط می‌شود و اولیای دم نمی‌توانند پس از مرگ مورث شان تقاضای قصاص کنند و حتی عده ای معتقدند که اگر مقتول قبل از مرگ، قصاص ورثه را ببخشد و قاتل را عفو کند ورثه حتی حق مطالبه دیه هم ندارند.

پرسش: اگر شخصی قاتل را فراری دهد، چه مسئولیتی دارد؟ پاسخ: اگر شخص ک قاتل را فراری ندهد موظف است او را تحویل دهد و هرگاه به تشخیص قاضی، شخص فراری نشده در انجام وظیفه اش کرده باشد می‌تواند تا زمان معرفی قاتل او را در حبس نگاهدارد و اگر قاتل قبل از تحویل به فراری نشده ضامن دیه مقتول است.

پرسش: اگر قاتل پس از ارتکاب جرم به کشور دیگری فرار کند چه اقداماتی می‌توان انجام داد؟ آیا فرار او موجب سقوط حق قصاص می‌شود؟

پاسخ: اگر بتوان متهم فراری را از طریق اعمال مقررات استرداد مجرمین به کشور بازگرداند و محاکمه کرد (به شرط آنکه قاتل تبعه کشور ایران باشد) او به کشور بازگردانده می‌شود و اگر دستگیری و استرداد متهم مقیم خارج از کشور به جهت عدم وجود قرار داد استرداد مجرمین یا کثورتی که قاتل به آنجا گریخته، امکان پذیر نباشد، از آنجا که قاتل در قید حیات است نبرده نمی‌توان گفت که قصاص تبدیل به دیه شده و ورثه مقتول می‌توانند از اموال قاتل برداشت کنند یا ورثه قاتل و یا وراثت بیت المال را مسئول پرداخت دیه دانست.

پرسش: اگر اولیای دم متعدد باشند برای مثال مقتول دارای دو فرزند، پدر و مادر باشد وعده‌ای از آنان خواستار قصاص وعده دیگر خواهان دبه باشد چه باید کرد؟

پاسخ: اگر اولیای دم متعدد باشند موافقت همه آنها برای قصاص لازم است و اگر قسمی خواهان قصاص باشند قائل قصاص می‌شود. و اگر بعضی از آنها خواهان قصاص و برخی خواهان دبه باشند، شخصی یا اشخاصی که خواهان قصاص اند هنگامی می‌توانند قصاص کنند که سهم سایر اولیای دم را که خواهان دبه هستند بپردازند و اگر بعضی از اولیای دم به طرز رایگان عفو کنند دیگران می‌توانند پس از پرداخت سهم عفو کنندگان به قائل او را قصاص کنند.

پرسش: آیا اگر کسی با چند نفر از اولیای دم که حق قصاص دارند قتل از قصاص قائل، فوت کنند، قصاص ساقط می‌شود؟ پاسخ: با فوت هر یک از اولیای دم در هر مرحله از رسیدگی کیفری به پرونده آنچه در دادسرا و چه در دادگاه حق اجرای قصاص به ورثه متوفی منتقل می‌شود و در واقع همان حقی را که برای قصاص یا عفو مورث شال داشته، آنان دار هستند.

پرسش: چنانچه یکی از اولیای دم مقتول در زمان قتل دختر ۱۴ ساله باشد آیا سرپرست قانونی او باید درخواست قصاص کند؟ پاسخ: چون در زمان قتل این شخص بالغ زیر ۱۸ سال می‌باشد و اشخاص بالغ زیر ۱۸ سال در تصمیم‌گیری برای امور مالی شان فقط وابسته به سرپرست قانونی خود مانند قیم یا ولی قهرمی هستند و در غیر این اشخاص که در زمان قتل بالغ بوده نمی‌توانند به جای او تصمیم‌گیری کنند و گذشت آنها تاثیری ندارد و تصمیم‌گیری در مورد قصاص با همان دختر است.

پرسش: اگر مقتول ورثه و اولیای دم نداشته باشد آیا قائل از قصاص معاف می‌شود؟ پاسخ: چه مقتول ورثه نداشته باشد و چه داشته باشد ولی ورثه اش

تبدیل به دبه می‌شود؟
پاسخ: اگر قائل فرار کند و تا هنگام مردن به او دسترسی نباشد پس از مرگ قائل، قصاص تبدیل به دبه می‌شود و ورثه اش باید دبه به خانواده مقتول بپردازند. اما اگر قائل پس از انجام قتل و تا قبل از انکه مرگش فرارسد، فرار نکند ورثه اش مسؤولیتی برای پرداخت دبه نخواهند داشت یعنی فرار قائل و عدم دسترسی به او تا زمان مرگ موجب خواهد شد تا پس از مرگ، ورثه او مسئول پرداخت دبه به ورثه مقتول باشند. البته باید توجه داشت دبه ابتدا از مال قائل پرداخت می‌شود و اگر مالی نداشته باشد از اموال نزدیک ترین خویشان او پرداخت می‌شود و چنانچه نزدیکانی نداشته باشد و یا اینکه نزدیکان او قدرت مالی نداشته باشند، پرداخت دبه از طریق بیت‌المال صورت می‌گیرد.

پرسش: اگر مردی، زنی را بکشد قصاص یا اراضی و توافق برای میزان دبه چگونه است؟
پاسخ: در این حالت اولیای دم مقتول می‌توانند با پرداخت نصف دبه کامل قصاص کنند. بنابراین در صورت اعلام گذشت، قائل می‌تواند به مقدار دبه یا کمتر یا بیشتر از آن با آنها مصالحه نماید.

پرسش: اولیای دم به چه اشخاصی گفته می‌شوند؟
پاسخ: اولیای دم به کسانی گفته می‌شود که قصاص و عفو قائل در اختیارشان است و در واقع اولیای دم همان ورثه مقتول هستند به استثنای شوهر یا زن که در قصاص یا عفو نقشی ندارند. البته اگر اولیای دم با قائل به سازش رسیدن زن یا شوهر از دبه محفوظ خواهد بود.

پرسش: اگر مقتول مردی نباشد و علاوه بر پدر و مادر دارای همسر هم باشد و همسرش گذشت کند آیا برای اجرای حکم قصاص، پدر و مادر متوفی باید سهم دبه زوج (همسر) را بدهند؟
پاسخ: خیر، همسر مقتول چه گذشت کند و چه گذشت نکند سایر اولیای دم نمی‌توانند قائل را قصاص کنند و نباید برای اجرای قصاص مالی به زوج مقتول بدهند.

بسمه تعالی
عفو یا قصاص قائل

قتل یکی از نمایان‌گیران مسجون می‌شود و در شرع حرام شناخته شده و نمایان آن مستوجب مجازات هستند در عین حال صاحبان خون یا اولیای دم به عفو و بخشش نیز سفارش شده‌اند. قتل عمد موجب قصاص است ولی با رضایت ولی دم قائل قصاص نمی‌شود و با موافقت قائل قصاص تبدیل به دبه می‌شود.

پرسش: دبه ای که قائل باید بپردازد به چه میزان است؟
پاسخ: گرچه دبه کامل معادل پیکم شتر (نرخ سال ۱۲۸۷ چهل میلیون تومان است) ولی اولیای دم و قائل می‌توانند به مقدار دبه کامل یا کمتر و یا بیشتر از آن توافق کنند.

پرسش: آیا با رضایت اولیای دم و گذشت آنان قائل از زندان آزاد می‌شود؟
پاسخ: هرگاه کسی که مرتکب قتل عمد شده و اولیای دم رضایت ندند در صورتی که عملش موجب اخلاف در نظم جامعه شود یا تیم آن روکنه دیگران نسبت به قانون متخیزی شوند دادگاه می‌تواند قائل را به حبس از سه تا ده سال محکوم کند. فرقی نمی‌کند که رضایت اولیای دم بعد از صدور حکم قصاص باشد یا قبل از آن و حتی پس از صدور حکم قصاص و قطعیت حکم. تنها چنانچه اولیای دم رضایت ندند دادگاه کیفری استان، قائل را از حبس چنانچه عمومی جرم محاکمه می‌کند که البته این رای در دیوان عالی کشور قابل اعتراض و تجدیدنظرخواهی است.

پرسش: اگر قائل بگریز می‌توان از ورثه قائل دبه گرفت؟
پاسخ: خیر، هرگاه قائل بگریز قصاص و دبه هر دو ساقط می‌شود. اما اگر اولیای دم خواهان قصاص قائل باشند و دادگاه عمل قائل را غیر عمد تشخیص دهد و قائل فوت کند اولیای دم می‌توانند از ورثه قائل دبه اخذ کنند.

پرسش: اگر قائل پس از ارتکاب جنایت و قتل عمد فرار کند آیا قصاص